

III

(Akty przygotowawcze)

EUROPEJSKI KOMITET EKONOMICZNO-SPOŁECZNY

578. SESJA PLENARNA EKES-U – ODNOWIENIE SKŁADU, 26.4.2023–27.4.2023

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący zalecenia Rady w sprawie wzmacniania dialogu społecznego w Unii Europejskiej”

(COM(2023) 38 final – 2023/0012 (NLE))

oraz „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów »Wzmacnianie dialogu społecznego w Unii Europejskiej: wykorzystanie jego pełnego potencjału do zarządzania sprawiedliwymi transformacjami«”

(COM(2023) 40 final)

(2023/C 228/12)

Sprawozdawca: **Pekka RISTELÄ**

Współsprawozdawczyni: **Marija MINCZEWA**

Wniosek o konsultację	Komisja Europejska, 8.3.2023
Podstawa prawna	Artykuł 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa
Data przyjęcia przez sekcję	3.4.2023
Data przyjęcia na sesji plenarnej	27.4.2023
Sesja plenarna nr	578
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	179/52/17

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) z zadowoleniem przyjmuje komunikat Komisji w sprawie wzmacniania dialogu społecznego w Unii Europejskiej („komunikat”) oraz wniosek Komisji dotyczący zalecenia w sprawie wzmacniania dialogu społecznego w Unii Europejskiej („zalecenie”).

1.2. Dialog społeczny na szczeblu krajowym i europejskim odgrywa znaczącą rolę w kształtowaniu polityki gospodarczej, polityki w dziedzinie pracy i polityki społecznej, które propagują pozytywną konwergencję warunków życia i pracy we wszystkich państwach członkowskich. EKES w pełni zgadza się z poglądem, że dialog społeczny może być korzystnym narzędziem stymulowania odporności gospodarczej i społecznej, konkurencyjności oraz zrównoważonego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu.

1.3. Nie należy jednak przyjmować pozytywnych wyników dialogu społecznego za pewnik, gdyż dialogu społecznego nie można traktować po prostu jako instrumentu, który da się wdrożyć. Komisja powinna przyjrzeć się udanym modelom krajowym, regionalnym i sektorowym oraz zbadać, dzięki czemu odniosły sukces.

1.4. EKES zgadza się ze stwierdzeniem zawartym w komunikacie, że należy zrobić więcej zarówno na szczeblu krajowym, jak i unijnym, aby wspierać zasięg rokowań zbiorowych. Chociaż w zaleceniu wymieniono istotne czynniki wpływające na zwiększenie zasięgu rokowań zbiorowych, pomija się w nim bardzo ważną kwestię uwzględnioną w komunikacie, a mianowicie znaczenie sektorowych układów zbiorowych.

1.5. EKES z zadowoleniem przyjmuje to, że celem zalecenia jest poprawa trójstronnego dialogu społecznego zarówno na szczeblu europejskim, jak i krajowym. Zauważa jednocześnie, że w niektórych państwach członkowskich trójstronny wymiar dialogu społecznego ma raczej charakter formalny niż faktyczne znaczenie. Uważa, że do zapewnienia skutecznych i wysokiej jakości konsultacji z krajowymi partnerami społecznymi mogłoby przyczynić się ustanowienie wspólnych, skutecznych ram, które należałoby wdrożyć na szczeblu krajowym w celu zaangażowania partnerów społecznych. Państwa członkowskie powinny również mieć obowiązek dołączania wyników konsultacji z partnerami społecznymi do krajowych programów reform i inwestycji. W wypadku gdy ci partnerzy nie zostaną faktycznie zaangażowani, Komisja powinna podjąć działania.

1.6. EKES jest zaniepokojony niejasną sytuacją w zakresie wdrażania umów między partnerami społecznymi za pośrednictwem dyrektyw Rady. Istnieje ryzyko, że – jeśli nie zadba się o jasność, przejrzystość i przewidywalność – znaczny zakres uznaniowości Komisji Europejskiej w tej dziedzinie będzie w sposób niezamierzony zniechęcać partnerów społecznych do negocjowania tego rodzaju umów. EKES ponownie apeluje więc do Komisji o omówienie tej kwestii z partnerami społecznymi.

1.7. Jak stwierdzono w zaleceniu, szczególna rola organizacji partnerów społecznych powinna być w pełni uznana i respektowana w strukturach i procesach dialogu społecznego, przy jednoczesnym uznaniu, że dialog obywatelski, z udziałem szerszego grona zainteresowanych stron i na temat większego spektrum zagadnień, jest odrębnym procesem. Rozróżnienie to należy również wprowadzić odnośnie do wspierania budowania zdolności partnerów społecznych i szerszej pojętego społeczeństwa obywatelskiego.

2. Uwagi ogólne

2.1. EKES z zadowoleniem przyjmuje komunikat Komisji w sprawie wzmocnienia dialogu społecznego w Unii Europejskiej („komunikat”) oraz wniosek Komisji dotyczący zalecenia w sprawie wzmocnienia dialogu społecznego w Unii Europejskiej („zalecenie”).

2.2. Jak zauważono w opinii EKES-u SOC/644⁽¹⁾, dialog społeczny na szczeblu krajowym i europejskim odgrywa znaczącą rolę w kształtowaniu polityki gospodarczej, polityki w dziedzinie pracy i polityki społecznej, które propagują pozytywną konwergencję warunków życia i pracy we wszystkich państwach członkowskich, a także w reagowaniu na wyzwania w dziedzinie pracy, przed którymi stoi Europa.

2.3. Jak stwierdzono w komunikacie, partnerzy społeczni dysponują niezrównaną wiedzą i doświadczeniem w zakresie zatrudnienia i sytuacji społecznej w terenie. Ich wkład może zapewnić właściwą równowagę między interesami pracowników i pracodawców oraz poprawić akceptowalność i skuteczność polityki i ustawodawstwa. Komisja słusznie zauważa również, że partnerzy społeczni odgrywają wyjątkową rolę w porównaniu z innymi zainteresowanymi stronami.

2.4. Jak stwierdzono w zaleceniu, szczególna rola organizacji partnerów społecznych powinna być w pełni uznana i respektowana w strukturach i procesach dialogu społecznego, przy jednoczesnym uznaniu, że dialog obywatelski, z udziałem szerszego grona zainteresowanych stron i na temat większego spektrum zagadnień, jest odrębnym procesem.

2.5. EKES podkreślał już wcześniej⁽²⁾, że jedną z głównych funkcji dialogu społecznego, w szczególności rokowań zbiorowych, jest przyczynianie się do kształtowania środowiska biznesowego i zarządzania zmianami w życiu zawodowym dzięki dostarczaniu informacji, przewidywaniu, partycypacji i wprowadzaniu ułatwień z myślą o budowaniu wzajemnego zaufania między partnerami społecznymi na wszystkich szczeblach.

2.6. EKES w pełni zgadza się z poglądem, że dialog społeczny może być korzystnym narzędziem stymulowania odporności gospodarczej i społecznej, konkurencyjności oraz zrównoważonego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu. Nie należy jednak przyjmować pozytywnych wyników dialogu społecznego za pewnik, gdyż dialog społeczny nie można traktować po prostu jako instrumentu, który da się wdrożyć. Komisja powinna przywrócić

⁽¹⁾ Opinia EKES-u w sprawie dialogu społecznego na rzecz stabilności gospodarczej oraz odporności (Dz.U. C 10 z 11.1.2021, s. 14).

⁽²⁾ Opinia EKES-u „Dialog społeczny w zakresie innowacji w gospodarce cyfrowej” (Dz.U. C 159 z 10.5.2019, s. 1).

się udanym modelom krajowym, regionalnym i sektorowym oraz zbadać, dzięki czemu odniosły sukces. Dzielenie się wiedzą i wzajemna ocena między państwami członkowskimi mogłyby również przyczynić się do poprawy sytuacji w krajach, w których dialog społeczny jest słaby.

2.7. Aby dalej wspierać partnerów społecznych w angażowaniu się w dialog społeczny, w poprawie zasięgu umów zbiorowych i we wdrażaniu porozumień w sprawie dialogu społecznego, zarówno na szczeblu unijnym, jak i krajowym, ważne jest, aby partnerzy społeczni w krajach, w których dialog społeczny jest obecnie słabszy, mieli dostęp do dodatkowego wsparcia w zakresie budowania zdolności. Dotyczy to w szczególności Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS+), w przypadku którego ważne byłoby rozróżnienie między wsparciem na rzecz budowania zdolności dla partnerów społecznych i dla szeroko rozumianego społeczeństwa obywatelskiego. Rozróżnienie to należy wprowadzić w rozporządzeniu w sprawie EFS+ i rozporządzeniu w sprawie wspólnych przepisów na następny okres finansowy. Zarazem trzeba znaleźć lepsze rozwiązania finansowe dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

2.8. Jak uznała Komisja Europejska, dialog społeczny odgrywał wiodącą rolę w opracowywaniu i wdrażaniu polityk ograniczających skutki pandemii w świecie pracy. Partnerzy społeczni odgrywają również ważną rolę w przeciwdziałaniu dalekosiężnym skutkom rosyjskiej wojny napastniczej przeciwko Ukrainie, gdyż ułatwiają osobom przesiedlonym z Ukrainy, a także innym uchodźcom i migrantom integrację na rynku pracy. Partnerzy społeczni wnoszą ponadto istotny wkład w znajdowanie trwałych rozwiązań, jeśli chodzi o dostosowanie wynagrodzeń i układów zbiorowych w odpowiedzi na kryzys związany z kosztami utrzymania i wysoki poziom inflacji.

2.9. EKES uznał⁽³⁾, że skuteczny dialog społeczny musi obejmować:

- reprezentatywnych i prawowitych partnerów społecznych posiadających wiedzę, możliwości techniczne i dostęp do odpowiednich informacji w odpowiednim czasie, aby móc w nim uczestniczyć,
- wolę polityczną i zobowiązanie do zaangażowania się w dialog społeczny,
- poszanowanie podstawowych prerogatyw i autonomii partnerów społecznych oraz wolności zrzeszania się i rokowań zbiorowych, a także sprzyjające ramy prawne i instytucjonalne wspierające procesy dialogu społecznego wraz z dobrze funkcjonującymi instytucjami.

EKES docenia fakt, że wszystkie te elementy zostały uwzględnione w omawianej inicjatywie Komisji.

2.10. Jednocześnie w całej UE nadal istnieją przykłady, w których dialog społeczny jest słaby i funkcjonuje w nieprzychylnym środowisku. Niekiedy ramy prawne nie zapewniają partnerom społecznym miejsca do negocjacji. Osłabia to pozycję partnerów społecznych, ale również zmniejsza ich zdolność do angażowania się w rokowania zbiorowe i przyciągania nowych członków. Otwarte, przejrzyste, ustalone wcześniej obiektywne kryteria określania reprezentatywności organizacji partnerów społecznych, przyjęte w porozumieniu z nimi i niepowodujące nadmiernych obciążeń administracyjnych, są kluczowe dla państw członkowskich, które wciąż nie mają długich tradycji. Jednocześnie istnieje duża różnorodność praktyk krajowych (w tym wzajemne uznawanie się organizacji partnerów społecznych), które należy uszanować.

2.11. EKES zgadza się ze stwierdzeniem ujętym w komunikacie, że należy uczynić więcej zarówno na szczeblu krajowym, jak i unijnym, aby wspierać zasięg rokowań zbiorowych⁽⁴⁾, i w związku z tym z zadowoleniem przyjmuje zawarte w zaleceniu odniesienia do różnych środków służących osiągnięciu tego celu, takich jak: usunięcie instytucjonalnych lub prawnych barier dla dialogu społecznego i rokowań zbiorowych, obejmujących nowe formy pracy lub nietypowe zatrudnienie; zapewnienie negocjującym stronom swobody decydowania o kwestiach będących przedmiotem negocjacji; zadbanie o to, aby każda możliwość odstępstwa od układów zbiorowych była uzgodniona między partnerami społecznymi i ograniczona w odniesieniu do warunków, w których może mieć zastosowanie; oraz zapewnienie i wdrożenie systemu egzekwowania układów zbiorowych.

2.12. Chociaż w zaleceniu wymieniono te istotne czynniki wpływające na zwiększenie zasięgu rokowań zbiorowych, pomija się w nim bardzo ważną kwestię uwzględnioną w komunikacie, a mianowicie znaczenie sektorowych układów zbiorowych. Jak zauważono w komunikacie, zasięg rokowań zbiorowych jest wysoki (ponad 50 %) tylko w państwach,

⁽³⁾ Opinia EKES-u w sprawie dialogu społecznego na rzecz stabilności gospodarczej oraz odporności (Dz.U. C 10 z 11.1.2021, s. 14).

⁽⁴⁾ Opinia EKES-u w sprawie dialogu społecznego na rzecz stabilności gospodarczej oraz odporności (Dz.U. C 10 z 11.1.2021, s. 14).

w których obowiązuje co najmniej pewna forma rokowań sektorowych. Tę współzależność dostrzeżono również w niedawnej dyrektywie w sprawie adekwatnych wynagrodzeń minimalnych (dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2041⁽⁵⁾), zgodnie z którą państwa członkowskie promują budowanie i wzmacnianie zdolności partnerów społecznych do angażowania się w rokowania zbiorowe w sprawie ustalania wynagrodzeń, w szczególności na szczeblu sektorowym lub międzybranżowym.

2.13. Jednocześnie ważne jest zachowanie dobrowolnego charakteru rokowań zbiorowych i stworzenie odpowiednich warunków, aby proces ten był atrakcyjny i przynosił obopólne korzyści. Proces ten musi być jak najbardziej inkluzywny. Trzeba też wprowadzić skuteczne systemy rozstrzygania sporów. W państwach członkowskich należy opracować z udziałem partnerów społecznych mechanizmy monitorowania zakresu układów zbiorowych.

2.14. EKES z zadowoleniem przyjmuje fakt, że zalecenie ma na celu poprawę trójstronnego dialogu społecznego zarówno na szczeblu europejskim, jak i krajowym, odnosząc się m.in. do znaczenia, jakie mają: przeznaczenie wystarczającej ilości czasu na konsultacje w całym procesie kształtowania polityki, zapewnienie odpowiednich ram instytucjonalnych oraz zapewnienie dostępu do istotnych informacji niezbędnych do uczestnictwa w dialogu społecznym.

2.15. EKES podkreśla, że w niektórych państwach członkowskich trójstronny wymiar dialogu społecznego ma raczej charakter formalny niż faktyczne znaczenie. Dzięki odpowiedniemu wdrożeniu i monitorowaniu zalecenie może stanowić ważny krok naprzód w kierunku poprawy tej sytuacji. Wspieranie trójstronnego dialogu na szczeblu europejskim miałyby szczególne znaczenie w odniesieniu do aspektów związanych z zatrudnieniem i ochroną socjalną, na przykład poprzez należyte uwzględnienie utworzenia trójstronnych komitetów doradczych zajmujących się tymi kwestiami.

2.16. W swoich wcześniejszych opiniach EKES zalecał na przykład odpowiednie zaangażowanie partnerów społecznych w opracowywanie i wdrażanie krajowych planów odbudowy oraz zalecał lepszą współpracę między partnerami społecznymi a Komisją Europejską w celu zapewnienia spójnego wykorzystania zasobów europejskich⁽⁶⁾. Należy również zapewnić lepsze zaangażowanie innych organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

2.17. EKES zgadza się z Komisją co do znaczenia europejskich porozumień w sprawie dialogu społecznego jako jednego z najważniejszych wyników dialogu społecznego UE. Przyjmuje również do wiadomości apel Komisji do europejskich partnerów społecznych o wynegocjowanie i zawarcie większej liczby umów między partnerami społecznymi, podkreślając jednocześnie, że sami partnerzy społeczni zdecydują, czy i w jakich kwestiach należy podjąć negocjacje. Jest to podstawowy aspekt ich autonomii.

2.18. Jednocześnie EKES jest zaniepokojony niejasną sytuacją w zakresie wdrażania umów między partnerami społecznymi za pośrednictwem dyrektyw Rady. Bez bardziej przejrzystego procesu szeroki zakres uznaniowości Komisji Europejskiej w tej sprawie, możliwy dzięki niedawnym orzeczeniom Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości⁽⁷⁾, w sposób niezamierzony może zniechęcać partnerów społecznych do negocjowania tego rodzaju umów.

2.19. Z tego względu EKES ponawia swój apel do Komisji o omówienie tej kwestii z partnerami społecznymi, z poszanowaniem ich autonomii i zgodnie z procedurą określoną w art. 155 TFUE. Ponownie apeluje również do Komisji o przedstawienie jasnych i przejrzystych kryteriów dotyczących wdrażania sektorowych porozumień partnerów społecznych⁽⁸⁾.

3. Uwagi szczegółowe

3.1. Uwagi szczegółowe dotyczące komunikatu

3.1.1. W komunikacie tym Komisja proponuje wsparcie i doradztwo prawne ze strony służb Komisji dla negocjujących partnerów społecznych, w szczególności w kwestiach, które mogłyby mieć negatywny wpływ na wdrażanie umowy za pomocą prawa UE. Co istotne, partnerzy społeczni muszą wspólnie uzgodnić, czy takie doradztwo i wsparcie są konieczne w kontekście prowadzonych przez nich negocjacji.

⁽⁵⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2041 z dnia 19 października 2022 r. w sprawie adekwatnych wynagrodzeń minimalnych w Unii Europejskiej (Dz.U. L 275 z 25.10.2022, s. 33).

⁽⁶⁾ Opinie EKES-u w sprawie dialogu społecznego na rzecz stabilności gospodarczej i odporności gospodarek (Dz.U. C 10 z 11.1.2021, s. 14) oraz w sprawie wytycznych dotyczących polityki zatrudnienia państw członkowskich (Dz.U. C 517 z 22.12.2021, s. 97).

⁽⁷⁾ Wyrok Sądu z dnia 24 października 2019 r., T-310/18, i wyrok Trybunału (wielka izba) z dnia 2 września 2021 r. C-928/19 P.

⁽⁸⁾ Opinia EKES-u w sprawie dialogu społecznego na rzecz stabilności gospodarczej oraz odporności (Dz.U. C 10 z 11.1.2021, s. 14).

3.1.2. Komisja odnosi się również do praktyki, potwierdzonej wyrokiem Trybunału w sprawie C-928/19 P, polegającej na ocenie między innymi stosowności wdrożenia wynegocjowanej umowy między partnerami społecznymi za pośrednictwem prawa UE. Zauważa, że w tym obszarze można by przeprowadzić ocenę skutków. Zobowiązuje się do poinformowania odpowiednich partnerów społecznych w terminie trzech miesięcy o swoich wstępnych rozważaniach, w tym ewentualnie o tym, czy przeprowadzona zostanie ocena skutków.

3.1.3. Chociaż EKES uznaje wartość wsparcia i doradztwa oferowanego przez Komisję oraz zobowiązanie do przestrzegania pewnych terminów w przeprowadzaniu ocen, środki te nie są wystarczające, by zapewnić procesowi jasność, przejrzystość i przewidywalność, których potrzebują partnerzy w negocjacjach.

3.1.4. EKES podkreśla znaczenie odpowiednich ram wsparcia dla sektorowego dialogu społecznego i przyjmuje do wiadomości list otwarty europejskich sektorowych partnerów społecznych⁽⁹⁾. Obawy organizacji sektorowych dotyczące finansowania i organizacji komitetów sektorowego dialogu społecznego zasługują na poważne rozważenie.

3.1.5. Jeśli chodzi o promowanie europejskiego trójstronnego dialogu społecznego, EKES z zadowoleniem przyjmuje zapowiedź Komisji, że w każdej ze służb Komisji zostanie wyznaczony koordynator ds. dialogu społecznego. Tacy koordynatorzy na poziomie dyrekcji generalnych Komisji i w odnośnych służbach mogą przyczynić się do zwiększenia świadomości dialogu społecznego i do poprawy jego jakości, a tym samym pomóc Komisji zrozumieć korzyści, jakie dobrze funkcjonujący dialog trójstronny może przynieść w kształtowaniu polityki europejskiej.

3.1.6. W kontekście europejskiego semestru na rzecz koordynacji polityki gospodarczej i polityki zatrudnienia EKES z zadowoleniem przyjmuje uznanie przez Komisję, że partnerzy społeczni, jeżeli zostaną w odpowiednim czasie i w znaczący sposób zaangażowani na szczeblu unijnym i krajowym, odgrywają ważną rolę w zapewnianiu skutecznego opracowywania i wdrażania reform i inwestycji. Mimo że zorganizowany dialog z partnerami społecznymi na szczeblu UE jest regularnie przeprowadzany w kluczowych momentach cyklu semestru, na szczeblu krajowym rządy zbyt często jednak lekceważyły ich zaangażowanie, a jego skuteczność zależy w dużej mierze od dobrej woli rządów, a nie od ustalonych praktyk lub zasad.

3.1.7. EKES zgadza się, że promowanie dialogu społecznego i rokowań zbiorowych jest ważne także w kontekście toczących się negocjacji w sprawie rozszerzenia, i z zadowoleniem przyjmuje wsparcie Komisji dla projektów mających na celu poprawę dialogu społecznego w krajach kandydujących lub potencjalnych krajach kandydujących. To samo dotyczy europejskiej polityki sąsiedztwa i unijnych partnerstw w strategii „Global Gateway”, w ramach których UE słusznie zobowiązuje się do utrzymania wysokich standardów w zakresie praw człowieka, praw socjalnych i praw pracowniczych.

3.2. Uwagi szczegółowe dotyczące zalecenia

3.2.1. EKES z zadowoleniem przyjmuje to, że w zaleceniu respektuje się rolę i autonomię związków zawodowych i organizacji pracodawców w rokowaniach zbiorowych. EKES uważa za istotne, aby wyjaśnić, że pojęcie organizacji pracowników, o którym mowa w motywie 12, jest interpretowane zgodnie z orzecznictwem organów nadzorczych MOP-u (w szczególności konwencjami nr 98 i 154), oraz aby w motywie 12 usunąć słowo „zazwyczaj”. Ponadto, oprócz konwencji nr 135, w motywie 13 istotne byłoby odniesienie do konwencji MOP-u nr 98.

3.2.2. EKES z zadowoleniem przyjmuje apel do państw członkowskich o zapewnienie systematycznego, znaczącego i terminowego zaangażowania partnerów społecznych w opracowywanie i wdrażanie strategii politycznych, zwłaszcza tych dotyczących europejskiego semestru i Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF). EKES uważa, że do zapewnienia skutecznych i wysokiej jakości konsultacji mogłoby przyczynić się ustanowienie wspólnych, skutecznych ram, które należałoby wdrożyć na szczeblu krajowym w celu zaangażowania partnerów społecznych oraz organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

3.2.3. Jeżeli chodzi o europejski semestr, państwa członkowskie powinny mieć obowiązek dołączania wyników konsultacji z partnerami społecznymi oraz ich stanowiska lub wkładu do krajowych planów reform i inwestycji. Dotyczy to również, w stosownych przypadkach, EFS+ i innych funduszy spójności, z pełnym poszanowaniem zasady partnerstwa. We wszystkich przypadkach istotne jest, aby partnerzy społeczni byli skutecznie zaangażowani i aby nie sprowadzało się to do czystej formalności. Ponadto w przypadku osłabienia dialogu społecznego lub braku znaczącego zaangażowania na szczeblu krajowym Komisja powinna podjąć działania: np. można by wstrzymać się z zatwierdzeniem umów partnerstwa lub projektów planów.

⁽⁹⁾ List otwarty europejskich sektorowych partnerów społecznych – EuroCommerce.

3.2.4. W motywach zalecenia spostrzega się, że dyrektywy UE w sprawie zamówień publicznych⁽¹⁰⁾ zobowiązują państwa członkowskie do przestrzegania prawa organizowania się i rokowań zbiorowych. EKES uważa, że kwestia ta, ściśle związana z celem zwiększenia zasięgu rokowań zbiorowych, powinna zostać uwzględniona w rzeczywistych zaleceniach dla państw członkowskich.

3.2.5. W zaleceniu zauważono, że należy wzmocnić zdolności krajowych partnerów społecznych w niektórych państwach członkowskich w celu wdrożenia unijnych autonomicznych umów między partnerami społecznymi na szczeblu krajowym. EKES uważa, że większe wsparcie w tym zakresie (w tym za pośrednictwem EFS+) pomogłoby wypromować wyniki dialogu społecznego UE na szczeblu krajowym i usprawniłoby proces wdrażania w terenie.

3.2.6. EKES z zadowoleniem przyjmuje zwrócenie szczególnej uwagi na dostępne finansowanie krajowe i unijne na rzecz wsparcia partnerów społecznych. EFS+ jest cennym instrumentem służącym zwiększeniu zdolności partnerów społecznych (także reprezentujących MŚP i mikroprzedsiębiorstwa) do angażowania się w trójstronne i dwustronne dialogi społeczne, a także wspieraniu wspólnych działań podejmowanych przez nich w celu przewidywania, zmiany i rozwiązywania problemów związanych z zatrudnieniem i społecznymi konsekwencjami wyzwań wynikających z różnych przemian społeczno-gospodarczych, takich jak transformacja cyfrowa i ekologiczna, by podać tylko jeden przykład. Należy to jasno wskazać jako element specjalnego podejścia do wspierania budowania zdolności partnerów społecznych w ramach EFS+.

3.2.7. Ponieważ Komisja słusznie uznaje dialog obywatelski z udziałem szerszego grona zainteresowanych stron za odrębny proces, wsparcie w ramach EFS+ powinno przebiegać według tego samego modelu. Pozycje budżetowe przeznaczone dla partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego powinny zostać rozdzielone, aby lepiej określić konkretne role i lepiej śledzić wyniki. Ponadto potrzebny jest jasny zestaw kryteriów dotyczących testów pomocy państwa (zatwierdzonych przez Komisję), ponieważ wydaje się, że jest to problem w niektórych państwach członkowskich. Kryteria te powinny być stosowane przy ocenie przez organy krajowe zgodności projektów partnerów społecznych z zasadami pomocy państwa. Struktura tych kryteriów powinna odzwierciedlać szczególną rolę partnerów społecznych, aby ułatwić im większe zaangażowanie w dialog społeczny na różnych szczeblach (międzynarodowym, unijnym, krajowym, regionalnym, sektorowym) i skuteczny wkład w ten dialog. Podobne zasady należy opracować dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

3.2.8. EKES uważa za istotne, by zalecenie zawierało jasne i skuteczne przepisy dotyczące monitorowania. Zaleca się, by państwa członkowskie przedstawiły, w terminie 18 miesięcy od opublikowania zalecenia, wykaz środków służących jego wdrożeniu, sporządzony w porozumieniu z partnerami społecznymi. Komisja ze swojej strony zamierza opracować uzgodnione wspólnie wskaźniki w celu monitorowania wdrażania wspólnie z Komitetem ds. Zatrudnienia i z odpowiednimi partnerami społecznymi. Partnerzy społeczni powinni odgrywać istotną rolę w opracowywaniu tych wskaźników.

3.2.9. EKES z zadowoleniem przyjmuje stwierdzenie zawarte w zaleceniu, że monitorowanie to powinno umożliwić partnerom społecznym m.in. identyfikację sytuacji, w których zostali oni wykluczeni lub w niewystarczającym stopniu zaangażowani w konsultacje na szczeblu krajowym w sprawie polityki unijnej i krajowej. Uważa, że istotne byłoby również określenie procesu działań następczych po stwierdzeniu takich przypadków, który miały na celu poprawę sytuacji.

Bruksela, dnia 27 kwietnia 2023 r.

Oliver RÖPKE
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽¹⁰⁾ Dyrektywa 2014/24/UE, zob. Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 65; dyrektywa 2014/25/UE, zob. Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 243, oraz dyrektywa 2014/23/UE, zob. Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 1.

ZAŁĄCZNIK

Następujące poprawki, które uzyskały poparcie co najmniej jednej czwartej oddanych głosów, zostały odrzucone w trakcie debat (art. 74 ust. 3 regulaminu wewnętrznego):

POPRAWKA 1

SOC/764

Wzmacnianie dialogu społecznego

Punkt 2.3

Zmienić

Opinia sekcji	Poprawka
<p>Jak stwierdzono w komunikacie, partnerzy społeczni dysponują niezrównaną wiedzą i doświadczeniem w zakresie zatrudnienia i sytuacji społecznej w terenie. Ich wkład może zapewnić właściwą równowagę między interesami pracowników i pracodawców oraz poprawić akceptowalność i skuteczność polityki i ustawodawstwa. Komisja słusznie zauważa również, że partnerzy społeczni odgrywają wyjątkową rolę w porównaniu z innymi zainteresowanymi stronami.</p>	<p>Jak stwierdzono w komunikacie, wkład partnerów społecznych może zapewnić właściwą równowagę między interesami pracowników i pracodawców oraz poprawić akceptowalność i skuteczność polityki i ustawodawstwa. Komisja słusznie zauważa również, że partnerzy społeczni odgrywają wyjątkową rolę w porównaniu z innymi zainteresowanymi stronami. EKES podkreśla jednak znaczenie współpracy i wymiany poglądów między uczestnikami zarówno dialogu społecznego, jak i obywatelskiego. Wiele organizacji społeczeństwa obywatelskiego również posiada wyjątkowe doświadczenie i konkretną wiedzę w terenie. Wiedza ta może być wykorzystywana poza ramami dialogu obywatelskiego. Warto podkreślić praktyki stosowane w niektórych państwach członkowskich, gdzie przedstawiciele i przedstawiciele konkretnych organizacji społeczeństwa obywatelskiego są zapraszani przez partnerów społecznych na spotkania organizowane w ramach dialogu społecznego, na których wysłuchuje się ich poglądów, aby wykorzystać ich wiedzę, doświadczenie i obeznanie.</p>

Uzasadnienie

W wielu kontekstach sytuacji społecznej „w terenie” wiedza organizacji społeczeństwa obywatelskiego jest znacznie szersza – na przykład w dziedzinie walki z ubóstwem, wspierania osób z niepełnosprawnością lub innych słabszych grup obywateli, integracji migrantów, praw mniejszości etnicznych i pomocy dzieciom zagrożonym wykluczeniem społecznym. Rzeczywistość ta powinna znaleźć odzwierciedlenie w opinii rozpoznawczej, aby uniknąć wrażenia, że jedynie partnerzy społeczni dysponują rozeznaniem na temat sytuacji społecznej „w terenie”. Wspomniana wiedza fachowa jest znana, uznawana i rozumiana przez partnerów społecznych w niektórych państwach członkowskich, którzy zapraszają przedstawiciel(k)i konkretnych organizacji społeczeństwa obywatelskiego na spotkania z podmiotami w strukturach dialogu trójstronnego w celu pogłębienia ich wiedzy i wzbogacenia ich doświadczenia.

Wynik głosowania

Za: 83

Przeciw: 153

Wstrzymało się: 9

POPRAWKA 2**SOC/764****Wzmacnianie dialogu społecznego****Punkt 2.4****Zmienić**

Opinia sekcji	Poprawka
<p>Jak stwierdzono w zaleceniu, szczególna rola organizacji partnerów społecznych powinna być w pełni uznana i respektowana w strukturach i procesach dialogu społecznego, przy jednoczesnym uznaniu, że dialog obywatelski, z udziałem szerszego grona zainteresowanych stron i na temat większego spektrum zagadnień, jest odrębnym procesem.</p>	<p>Jak stwierdzono w zaleceniu, szczególna rola organizacji partnerów społecznych powinna być w pełni uznana i respektowana w strukturach i procesach dialogu społecznego, przy jednoczesnym uznaniu, że dialog obywatelski, z udziałem szerszego grona zainteresowanych stron i na temat większego spektrum zagadnień, jest odrębnym procesem. EKES podkreśla potrzebę współpracy i wymiany poglądów między uczestniczkami i uczestnikami dialogu społecznego i obywatelskiego, ponieważ głównymi przedstawicielami interesów wielu grup społecznych nie są partnerzy społeczni, lecz inne organizacje społeczeństwa obywatelskiego. W związku z tym należy unikać sytuacji, w których zawierane byłyby porozumienia między partnerami społecznymi bez uwzględnienia poglądów i argumentów innych organizacji społeczeństwa obywatelskiego, które reprezentują obywateli europejskich i wywierają znaczący wpływ na ich życie.</p>

Uzasadnienie

Celem poprawki jest podkreślenie, że przy prowadzeniu dialogu społecznego należy uwzględnić interesy innych grup, które nie są w pełni odzwierciedlone na poziomie partnerów społecznych i które najczęściej są reprezentowane przez inne organizacje społeczeństwa obywatelskiego.

Wynik głosowania

Za: 79

Przeciw: 157

Wstrzymało się: 7

POPRAWKA 3**SOC/764****Wzmacnianie dialogu społecznego****Punkt 3.1.5****Zmienić**

Opinia sekcji	Poprawka
<p>Jeśli chodzi o promowanie europejskiego trójstronnego dialogu społecznego, EKES z zadowoleniem przyjmuje zapowiedź Komisji, że w każdej ze służb Komisji zostanie wyznaczony koordynator ds. dialogu społecznego. Tacy koordynatorzy na poziomie dyrekcji generalnych Komisji i w odnośnych służbach mogą przyczynić się do zwiększenia świadomości dialogu społecznego i do poprawy jego jakości, a tym samym pomóc Komisji zrozumieć korzyści, jakie dobrze funkcjonujący dialog trójstronny może przynieść w kształtowaniu polityki europejskiej.</p>	<p>Jeśli chodzi o promowanie europejskiego trójstronnego dialogu społecznego, EKES z zadowoleniem przyjmuje zapowiedź Komisji, że w każdej ze służb Komisji zostanie wyznaczony koordynator ds. dialogu społecznego. Tacy koordynatorzy na poziomie dyrekcji generalnych Komisji i w odnośnych służbach mogą przyczynić się do zwiększenia świadomości dialogu społecznego i do poprawy jego jakości, a tym samym pomóc Komisji zrozumieć korzyści, jakie dobrze funkcjonujący dialog trójstronny może przynieść w kształtowaniu polityki europejskiej. Jednocześnie EKES podkreśla, że w każdej dyrekcji generalnej Komisji należy zapewnić podobnych koordynatorów w celu promowania europejskiego dialogu obywatelskiego. Oba dialogi powinny być wzmocniane równolegle przez Komisję, bez preferencji dla żadnego z nich.</p>

Uzasadnienie

Komisja Europejska proponuje obecnie utworzenie w każdej dyrekcji generalnej i w innych służbach specjalnego koordynatora ds. dialogu społecznego. Trzeba się tu liczyć z bardzo znaczącymi zasobami ludzkimi na wzmocnienie dialogu społecznego ze względu na istnienie 30 dyrekcji generalnych i wielu innych służb. Powołanie specjalnego koordynatora ds. dialogu społecznego przynajmniej w niektórych dyrekcjach generalnych budzi wątpliwości, ponieważ dotyczy to obszarów działalności zdominowanych przez organizacje społeczeństwa obywatelskiego inne niż partnerzy społeczni. Przykłady obejmują środowisko, klimat, rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich, edukację, młodzież, sport i kulturę, sprawiedliwość i konsumentów. Konieczne są jednoczesne działania wspierające dialog obywatelski – nie ma powodu, aby Komisja Europejska zajmowała się konkretnie tylko jednym rodzajem dialogu, przeznaczając na jego wzmocnienie znaczne zasoby ludzkie, które łącznie mogą przekroczyć 50 osób.

Wynik głosowania

Za: 78

Przeciw: 156

Wstrzymało się: 7

POPRAWKA 4

SOC/764

Wzmocnianie dialogu społecznego

Punkt 1.7

Zmienić

Opinia sekcji	Poprawka
<p>Jak stwierdzono w zaleceniu, szczególna rola organizacji partnerów społecznych powinna być w pełni uznana i respektowana w strukturach i procesach dialogu społecznego, przy jednoczesnym uznaniu, że dialog obywatelski, z udziałem szerszego grona zainteresowanych stron i na temat większego spektrum zagadnień, jest odrębnym procesem. Rozróżnienie to należy również wprowadzić odnośnie do wspierania budowania zdolności partnerów społecznych i szerzej pojętego społeczeństwa obywatelskiego.</p>	<p>Jak stwierdzono w zaleceniu, szczególna rola organizacji partnerów społecznych powinna być w pełni uznana i respektowana w strukturach i procesach dialogu społecznego, przy jednoczesnym uznaniu, że dialog obywatelski, z udziałem szerszego grona zainteresowanych stron i na temat większego spektrum zagadnień, jest odrębnym procesem. Rozróżnienie to należy również wprowadzić odnośnie do wspierania budowania zdolności partnerów społecznych i szerzej pojętego społeczeństwa obywatelskiego. EKES podkreśla jednak znaczenie współpracy i wymiany poglądów między uczestnikami zarówno dialogu społecznego, jak i obywatelskiego. Wiele organizacji społeczeństwa obywatelskiego również posiada wyjątkowe doświadczenie i konkretną wiedzę w terenie. Wiedza ta może być wykorzystywana poza ramami dialogu obywatelskiego.</p>

Uzasadnienie

Odzwierciedlenie głównej części tekstu.

Wynik głosowania

Za: 83

Przeciw: 153

Wstrzymało się: 9